

Секція: Економічні науки

Стоянець Наталія Валеріївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри

менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та євроінтеграції

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

ІННОВАЦІЇ ЯК ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сталий розвиток сучасної аграрної економіки є невідкладною вимогою сьогодення. Запровадження цієї моделі дозволить вибудувати оптимальний баланс між трьома складовими сучасного розвитку – економічною, соціальною та екологічною. Сталий розвиток орієнтований перш за все на людину та покращення якості її життя у сприятливому соціально-економічному середовищі та екологічно чистому, здоровому, різноманітному природному довкіллі. Високий інтелектуальний рівень людського потенціалу має забезпечити конкурентоздатність країни у майбутньому.

Запровадження моделі сталого розвитку у вітчизняний аграрний сектор базується на всебічному використанні інноваційних досягнень науки та техніки, запровадженні новітніх систем технологій виробництва.

Запровадження інноваційної економіки є нагальною вимогою сьогодення. Така умова прописана в Цілі 9 сталого розвитку на період 2016-2030 років, які ратифіковані до виконання і Україною [1]. Так, складовими (індикаторами) цілі 9 «Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям», є:

- розвинута якісна, надійна, стійка та стала інфраструктура, включаючи регіональну та транскордонну, з метою підтримки економічного розвитку та добробуту людей;

- стійка індустріалізація, суттєве підвищення рівень зайнятості у сільськогосподарському виробництві та промисловості;
- доступ дрібних аграрних та промислових та інших підприємств до фінансових послуг, у тому числі до недорогих кредитів, їх інтеграція до виробничо-збутових ланцюжків та ринків;
- модернізована інфраструктура і переобладнані промислові підприємства, їх стійкий розвиток за рахунок підвищення ефективності використання ресурсів і ширшого застосування чистих та екологічно безпечних технологій і промислових процесів;
- постійне здійснення наукових досліджень, нарощення технологічного потенціалу промислового сектора шляхом стимулювання інноваційної діяльності;
- розвинута екологічно стійка і стала інфраструктура країни;
- розвинута вітчизняна інноваційна сфера для диверсифікації промисловості та збільшення доданої вартості в сировинних галузях;
- розширений доступ до інформаційно-комунікаційних технологій, недорогий доступу до Інтернету.

Орієнтація на інноваційний тип розвитку економіки підсилить активізацію інноваційної діяльності суб'єктів аграрного господарювання, що дозволить розпочати реорганізацію економіки, розвивати наукомістке виробництво, яке є одним з основних чинників, що забезпечують економічне зростання [2].

В основі інноваційного розвитку лежать випереджувальні інвестиції, передусім фінансові, всебічна інформатизація, високий рівень знань та соціальний інтелектуальний потенціал. Під інновацією можна розуміти об'єкт, процес, результат, систему або зміну властивостей системи, яким властиві певні ознаки: надання конкурентних переваг соціально-економічній системі; забезпечення стійкості соціально-економічної системи та в процесі досягнення її цілей; широке застосування в практичній діяльності системи;

мають підтвердження в об'єктах інтелектуальної власності; є окупними комерційно; їм властива залежність від процесу генерації ідей та фундаментальних і прикладних досліджень [3].

Отже, інновація – це нововведення, використання якого призводить до якісних змін у виробництві з метою отримання соціально-економічної вигоди (ефекту) [4, с. 22].

Інноваційний процес – це єдиний процес, що поєднує освіту, науку, технології, економіку, підприємництво та управління. Він триває від зародження ідеї до її комерційної реалізації [5].

У дослідженнях проблематики інновацій, інноваційний процес є одним з ключових понять. За словами Б. Твісса [6] під інноваційним процесом необхідно розуміти перетворення наукового досвіду, цілей, знань, ідей, відкриттів і винаходів у фізичну форму (нововведення), що вносить зміни у соціальний вимір. Саме такою особливістю пояснюється чітке спрямування інноваційного процесу на досягнення визначеного результату у формі технологічного, технічного, екологічного або соціально-економічного ефекту, що відображає перехід у фізичновимірну величину ідейної складової інноваційного процесу.

До економічних труднощів при здійсненні інноваційної діяльності на першому місці знаходиться: низький капіталообіг та недостатність грошових потоків; недостатня державна підтримка (в тому числі фінансова); висока вартість нововведень, яка досить часто є завищеною; платоспроможний попит на нові види продуктів, що, як правило, є низьким; високий рівень економічного ризику, досить тривалий термін окупності інновацій та ін.

Що стосується кількісних оцінок впливу на зростання ВВП, то Р. Солоу пропонує здійснювати оцінку впливу цього чинника на рівні 80% [7]. Так, згідно з твердженням Р. Солоу, в причинах зростання інвестицій необхідно бачити тільки 12% збільшення виходу продукції в розрахунку на одну люд./год., а близько 87,5% – у технологічних змінах. Широко висвітлений в

літературі досвід економічного зростання країн-лідерів підтверджує, що еволюційний процес в економіці здійснюється саме через інновації, наслідком чого є нова економічна політика. Тому країна, яка стоїть осторонь від «інноваційних змагань», залишається останньою в ієрархії розвитку світової спільноти.

Таким чином, теорія і практика сучасного менеджменту переконливо доводять, що інноваційна діяльність є домінуючим фактором економічного розвитку. Однак не можна не відзначити, що специфіка інноваційної діяльності визначає подвійний вплив на динаміку економічного зростання підприємств. Такий вплив проявляється в тому, що знову розроблені й удосконалені продукти, нові та модернізовані технології, нові організаційні форми видозмінюють структуру економічної системи підприємства, створюючи нові види діяльності та ліквідуючи старі. Інновації, з одного боку, розкривають нові можливості для розширення економіки, а з іншого – руйнують економічну рівновагу, вносять невизначеність в економічну динаміку. Цей процес «творчого руйнування», тобто безперервного оновлення виробничої діяльності, був описаний Й. Шумпетером, який вважав свою теорію найадекватнішою інтерпретацією економічного процесу [8]. Враховуючи, що об'єктивні процеси інноваційної діяльності перебувають під впливом факторів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, а також віддалених термінів проявів економічного ефекту і значних інвестицій, ризику збитків недоотриманої вигоди або втрати вкладених коштів стають неминучими. Цим можна пояснити невисокий рівень інноваційної активності у вітчизняному аграрному секторі (не враховуючи інноваційні процеси в агрохолдингах).

Фундаментальним у формуванні та запровадженні системи інноваційного розвитку в аграрному секторі національної економіки є створення інтеграційного механізму в економічному, науково-технічному та інноваційному середовищі, що дозволить підвищити поінформованість

суб'єктів економічних відносин у сфері інновацій, які використовуються у сільському господарстві та забезпечить створення умов для швидкого залучення вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників до світової економічної спільноти у ролі рівноцінних конкурентів та рівноправних партнерів.

Література

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
2. Ксьонжик І. В. Реалізація інноваційного потенціалу сільськогосподарських підприємств як основа розвитку сільських територій / І. В. Ксьонжик, Ю. О. Волович // Науковий вісник НУБіП. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип. 181. – Ч. 2. – С. 186-191.
3. Кириченко Н. В. Генезис наукових поглядів на сутність інновацій у діяльності аграрних підприємств / Н. В. Кириченко // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – Одеса, 2013. – Т. 18, Вип. 3. – С. 22-25.
4. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. Франка, 2001. – 608 с.
5. Погріщук Г. Б. Комплексне ведення сільського господарства на інноваційній основі / Г. Б. Погріщук // Вісник Сумського національного аграрного університету: Серія «Економіка та менеджмент». – 2014. – Випуск 12 (62) – С. 125-129.
6. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями : пер. с англ. / Твисс Б.; [авт. пред. и науч. ред. К.Ф. Пузыня.] – М. : Экономика, 1989. – 272 с.

7. Solow R. The Economics of Resources or the Resources of Economics / R. Solow // The American Economic Review. – 1974. – Vol. 64. – № 2. – P. 1-14.
8. Шумпетер И. Теория экономического развития: исследования предпринимательской прибыли, капитала, кредита и цикла конъюнктуры / И. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.